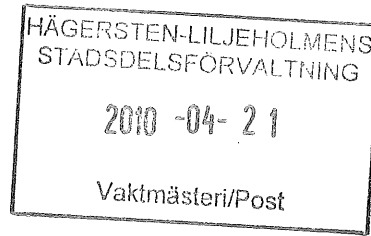

STADSREVISIONEN
REVISORSGRUPP 3

Dnr 193-2010-1.2.1

Till

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

Revisorerna för Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd har avslutat revisionen av nämndens verksamhet under år 2009. Kopia på den revisionsberättelse som överlämnas till kommunfullmäktige bifogas.

Revisorerna överlämnar och åberopar revisionskontorets årsrapport för Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd.

Revisorerna emotser ett yttrande över årsrapporten från nämnden senast 2010-06-30.

Stockholm den 24 mars 2010

På revisorernas vägnar

Bo Dahlström
ordförande

Lars Munters
vice ordförande

Karin Meding
sekreterare

Kopia till
Stadsdelsdirektör Maria Mannerholm

Till kommunfullmäktige
i Stockholms stad

REVISIONSBERÄTTELSE

FÖR

HÄGERSTEN-LILJEHOLMENS STADSDELSNÄMND ÅR 2009

Vi har granskat Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnds verksamhet under år 2009.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionsred i kommunal verksamhet och stadens revisionsreglemente.

Vi bifogar en redogörelse för resultatet av granskningen.

Vi tillstyrker att Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd och dess ledamöter beviljas ansvarsfrihet.

Stockholm den 24 mars 2010

Bo Dahlström

Lars Munters

Fredrik Bojerud

Jan Demuth

Annika Elmlund

Birgitta Guntsch

Urban Karlsson

Bengt Lagerstedt

Amanj Mala-Ali

Hans Ravelius

Siv Rodin

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

Bilaga till revisionsberättelsen för år 2009

Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat är tillfredsställande

Nämnden redovisar ett nettoöverskott före resultatöverföringen på 11,4 mnkr. Det största överskottet återfinns främst inom administrationen och förskoleverksamheten. Om hänsyn tas till resultatöverföringen mellan åren redovisar nämnden ett nettoöverskott om 5,2 mnkr, vilket utgör 0,4 % av nettobudget. Nämndens resultatenheter redovisar ett samlat överskott 6,3 mnkr.

Nämnden har nått de av kommunfullmäktige beslutade målen för verksamheten med undantag för fullmäktiges verksamhetsmål om att staden ska vara en attraktiv arbetsgivare då indikatorerna för sjukfrånvaro och frisknärvaro inte uppnått. Revisorerna bedömer att nämnden har uppfyllt sina egna mål och uppnått i verksamhetsplanen angiven verksamhet. Ett arbete pågår för att fullfölja fullmäktiges särskilda uppdrag.

Styrning, uppföljning och kontroll är tillräcklig

Revisorerna bedömer att nämndens styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten är tillräcklig. Nämndens verksamhetsplan för år 2009 har en tydlig koppling till kommunfullmäktiges mål. Säkerheten i nämndens ekonomiska prognoser har varit god.

Revisorerna bedömer att nämndens interna kontroll är tillräcklig. Nämnden har arbetat aktivt under året med att utveckla den interna kontrollen bl a genom att involvera enheterna i arbetet med risk- och väsentlighetsanalysen. Några av de genomförda granskningarna under året visar dock att det finns områden där nämnden bör se över och förbättra sina rutiner för uppföljning och kontroll.

Bokslut och räkenskaper är rättvisande

Revisorerna bedömer att Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnds bokslut och räkenskaper för år 2009 är i huvudsak är rättvisande.

Rapportförteckning

Årsrapport 2009 för Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

(nr 17 mars 2010)

Årsrapport 2009

HÄGERSTEN-LILJEHOLMENS STADSDELSNÄMND

Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat är tillfredsställande

Styrning, uppföljning och kontroll är tillräcklig

Bokslut och räkenskaper är rättvisande

Den kommunala revisionen är fullmäktiges kontrollinstrument för att granska den verksamhet som bedrivs i nämnder och bolagsstyrelser. Stadsrevisionen i Stockholm granskar nämnders och styrelserns ansvarstagande för att genomföra verksamheten enligt fullmäktiges uppdrag. Stadsrevisionen omfattar både de förtroendevalda revisorerna och revisionskontoret.

I ”årsrapporter” för nämnder och ”granskningspromemorior” för styrelser sammanfattar Stadsrevisionen det gångna årets synpunkter på verksamheten. Särskilda granskningar som sker under året publiceras löpande.

Publikationerna finns på Stadsrevisionens hemsida. De kan också beställas från revisionskontoret.

STADSREVISIONEN

Revisionskontoret

www.stockholm.se/revision

Besöksadress: Hantverkargatan 3 A, 1 tr

Postadress: 105 35 Stockholm

Telefon: 08-508 29 000

Fax: 08-508 29 399

STADSREVISIONEN
REVISORSGRUPP 3

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

Revisorerna för Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd har avslutat revisionen av nämndens verksamhet under år 2009. Kopia på den revisionsberättelse som överlämnas till kommunfullmäktige bifogas.

Revisorerna överlämnar och åberopar revisionskontorets årsrapport för Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd.

Revisorerna emotser ett yttrande över årsrapporten från nämnden senast 2010-06-30.

Stockholm den 24 mars 2010

På revisorernas vägnar

Bo Dahlström
ordförande

Lars Munters
vice ordförande

Karin Meding
sekreterare

Kopia till
Stadsdelsdirektör Maria Mannerholm

Sammanfattning

Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat är tillfredsställande

Nämnden redovisar ett nettoöverskott före resultatöverföringen på 11,4 mnkr. Det största överskottet återfinns främst inom administrationen och förskoleverksamheten. Om hänsyn tas till resultatöverföringen mellan åren redovisar nämnden ett nettoöverskott om 5,2 mnkr, vilket utgör 0,4 % av nettobudget. Nämndens resultatenheter redovisar ett samlat överskott 6,3 mnkr.

Nämnden har nått de av kommunfullmäktige beslutade målen för verksamheten med undantag för fullmäktiges verksamhetsmål om att staden ska vara en attraktiv arbetsgivare då indikatorerna för sjukfrånvaro och frisknärvaro inte uppnåtts. Revisionskontoret bedömer att nämnden har uppfyllt sina egna mål och uppnått i verksamhetsplanen angiven verksamhet. Ett arbete pågår för att fullfölja fullmäktiges särskilda uppdrag.

Styrning, uppföljning och kontroll är tillräcklig

Revisionskontoret bedömer att nämndens styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten är tillräcklig. Nämndens verksamhetsplan för år 2009 har en tydlig koppling till kommunfullmäktiges mål. Säkerheten i nämndens ekonomiska prognoser har varit god.

Revisionskontoret bedömer att nämndens interna kontroll är tillräcklig. Nämnden har arbetat aktivt under året med att utveckla den interna kontrollen bl a genom att involvera enheterna i arbetet med risk- och väsentlighetsanalysen. Några av revisionskontorets genomförda granskningar under året visar dock att det finns områden där nämnden bör se över och förbättra sina rutiner för uppföljning och kontroll.

Bokslut och räkenskaper är rättvisande

Revisionskontoret bedömer att Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnds bokslut och räkenskaper för år 2009 är i huvudsak är rättvisande.

Rapportförteckning

Årsrapport 2009 för Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

(nr 17 mars 2010)

INNEHÅLL	Sid
1 Årets granskning.....	1
2 Nämndens resultat.....	1
2.1 Ekonomiskt resultat.....	2
2.2 Verksamhetens resultat	3
3 Styrning, uppföljning och kontroll	6
3.1 Nämndens styrning och uppföljning under året.....	7
3.2 Intern kontroll.....	9
4 Nämndens bokslut och räkenskaper	12

Bilagor

<i>Bilaga 1</i>	Revisionskontorets bedömningskriterier
<i>Bilaga 2</i>	Revisionsrapporter under perioden april 2009 - mars 2010

I Årets granskning

I denna årsrapport redovisas det samlade resultatet av revisionskontorets granskning av Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnds verksamhet avseende år 2009.

Den årliga revisionen omfattar granskningar och bedömningar inom följande områden:

- Nämndens ekonomiska och verksamhetsmässiga resultat
- Nämndens styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten
- Nämndens bokslut, delårsrapport och räkenskaper

Revisionen sker i enlighet med kommunallagen och andra tillämpliga lagar samt i enlighet med reglementet för stadsrevisionen och god revisions sed i kommunal verksamhet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning av nämnden. Revisionskontorets bedömningskriterier redovisas i *bilaga 1*.

Årsrapporten har faktakontrollerats av förvaltningen.

En förteckning över stadsrevisionens samtliga revisionsrapporter under perioden april 2009 – mars 2010 redovisas i *bilaga 2*.

2 Nämndens resultat

I detta avsnitt redovisas revisionskontorets bedömning av om nämndens resultat är förenligt med kommunfullmäktiges mål, uppdrag och budget samt de beslut, riktlinjer och föreskrifter som gäller för verksamheten. Vidare bedöms om verksamhetens resultat och resurser står i ett rimligt förhållande till varandra.

Sammanfattningsvis bedömer revisionskontoret att Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnds ekonomiska och verksamhetsmässiga resultat för året är tillfredsställande.

2.1 Ekonomiskt resultat

Mnkr	Budget 2009	Bokslut 2009			Budget- avvikelse 2008
		Utfall	Avvikelse		
Driftbudget					
Verksamhet					
Kostnader	1 605,8	1 598,1	7,7	0,5%	-2,7
Intäkter	226,8	230,2	3,4	1,5%	1,3
Verksamhetens nettokostnader	1 379,0	1 367,9	11,1	0,8%	-1,4
Avskrivningar	2,3	2,2	0,1	4,3%	0,0
Internräntor	2,5	2,3	0,2	8,0%	0,6
Driftbudgetens nettokostnader	1 383,8	1 372,4	11,4	0,8%	-0,8
Justerat netto, efter resultatöverföringar		1 378,6	5,2	0,4%	-3,8
Investeringsplan					
Utgifter	13,7	11,7	2,0	14,6%	0,1
Nettoutgifter	13,7	11,7	2,0	14,6%	0,1

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd redovisar för driftbudgeten ett nettoöverskott med 11,4 mnkr före resultatöverföringen. Överskottet utgör 0,8 % av nettobudget.

Nämndens totala kostnader uppgår till 1 602,6 mnkr vilket är 8 mnkr mindre än budgetanslaget. Årets intäkter uppgår till sammanlagt 230,5 mnkr vilket är 3,4 mnkr mer än budgeterat.

Det största överskott för kostnader redovisas för förskoleverksamheten och administrationen medan verksamheterna individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri och stöd och service till personer med funktionsnedsättning redovisar budgetunderskott. Alla verksamheter med undantag av förskolan visar samtidigt högre intäkter än budgeterat.

Inom individ- och familjeomsorg förklaras budgetöverskridandet främst av långvariga placeringar av ungdomar med svår och sammansatt problematik.

Underskottet för stöd och service till personer med funktionsnedsättning beror främst på att fler personer beviljats omfattande insatser i form av personlig assistans enligt LSS¹. Kostnaderna för insatserna i hemmet och ledsagning samt tillsyn för barn över 12 år har ökat kraftigt under året.

¹ Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade

Efter resultatenheternas dispositioner minskar nämndens nettoöverskott till 5,2 mnkr. Till 2010 års resultatfond överförs totalt 14,1 mnkr. Av resultatenheterna inom förskolan redovisar två av nio ett underskott. Inom äldreomsorgen redovisar två av de sex resultatenheterna underskott. Inom social omsorg redovisar fem ett överskott och två redovisar ett underskott.

Nämndens investeringar i parkanläggningar samt för maskiner och inventarier uppgår till 11,7 mnkr. Budgetutfallet redovisar ett överskott på 2 mnkr, vilket främst förklaras av att investeringsutgifterna för parkanläggningar blev lägre än beräknat.

2.2 Verksamhetens resultat

Mål

Revisionskontoret bedömer att nämnden under år 2009 i huvudsak har nått kommunfullmäktiges mål för verksamheten. Vidare bedöms att nämnden har uppfyllt sina mål och uppnått i verksamhetsplanen angiven verksamhet.

I budgeten 2009 har fullmäktige fastställt tre inriktningsmål som anger vad nämnderna ska uppfylla, oavsett vilken verksamhet nämnden bedriver. Dessa mål är

- Staden ska vara en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende och företagande och besök
- Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras
- Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva

Till inriktningsmålen har kommunfullmäktige formulerat mål för verksamhetsområden vilka konkretiserar inriktningsmålen i förhållande till de olika verksamheter nämnderna bedriver.

Som underlag till mätning och bedömning av måluppfyllelsen har kommunfullmäktige tagit fram ett antal indikatorer och aktiviteter som är knutna till respektive verksamhetsmål. Vissa av fullmäktiges indikatorer är uttryckta som målvärden för staden som helhet. För dessa har nämnden fastställt egna målvärden som stöder kommunfullmäktiges mål. Nämnderna har även haft möjlighet att fastställa egna mål och indikatorer för sina verksamhetsområden. Revisionskontoret har granskat tillförlitligheten i nämndens årsredovisning genom stickprov. Stickprovskontroll har skett av att det finns tillfredsställande underlag för nämndens bedömning av hur fullmäktiges indikatorer har uppfyllts. Kontrollen visar att underlagen är tillräckliga.

Revisionskontoret bedömer att nämnden under år 2009 har uppnått kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdena med undantag för målet om att

staden ska vara en attraktiv arbetsgivare, som inte har kunnat uppfyllas helt. Nämnden har i huvudsak uppfyllt årsmålen för kommunfullmäktiges indikatorer och genomfört planerade aktiviteter. Nämndens egna mål bedöms som uppfyllda med ett undantag. Nedan kommenteras väsentliga avvikelser från kommunfullmäktiges och nämnden egna mål och indikatorer.

Staden ska vara en attraktiv, trygg och växande stad för företag och besök

▪ *Jobb i stället för bidrag*

Det egna nämndmålet om att behovet av ekonomiskt bistånd ska minska och att bidragstiden ska förkortas har inte nåtts. Antalet bidragstagare har varit konstant under året och det har inte skett någon förändring av bidragstiden.

Årsmålen för kommunfullmäktiges indikatorer uppfylls med undantag av andelen personer i procent som har långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd. Årsmålet om 50 % har inte kunnat nås helt. Utfallet ligger dock väsentligt under stadens snitt på 62,9 %.

Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras

▪ *Stockholms skolor ska ge alla ökad kunskap och utveckling i en trygg miljö*
Nämnden har uppfyllt barnomsorgsgarantin samtidigt som en kraftig ökning av inskrivna barn skett under året. I stadsdelen sker en omfattande nybyggnation av bostäder och efterfrågan på förskoleplats är stor. Nämnden har inte kunnat nå nämndens årsmål för indikatorerna om barngruppernas storlek varken för småbarngrupperna eller de äldre barnen. För de äldre barnen ligger dock nämndens måluppfyllelse väsentligt under kommunfullmäktiges fastställda årsmål för indikatorn. 32 av totalt 229 barngrupper har fler barn än de fastställda årsmålen.

▪ *Kvaliteten inom stadens omsorgs verksamhet ska öka*

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet har i huvudsak uppnåtts dock har inte riktigt alla årsmål för indikatorerna kunnat uppnås.

De av fullmäktiges indikatorer som inte uppnås är

- Andelen utredningar som genomförs med stöd av strukturerade metoder inom verksamheterna vuxna med missbruksproblem uppnår inte nämndens årsmål på 80 % eller kommunfullmäktiges årsmål om 75 %, utan utfallet är knappt 45 %. Andelen genomförandeplaner för insatser inom socialpsykiatri visar ett utfall på knappt 28 % att jämföras med årsmålet på 100 %.
- Antal ej verkställda beslut enligt LSS eller SoL.

Vidare uppnås inte årsmålen för följande indikatorer helt:

- Andelen nöjda omsorgstagare inom äldreomsorgen
- Brukarnas nöjdhet med bemötande från biståndshandläggarna
- Upplevelse av maten och måltidsituationen

▪ *Staden ska vara en attraktiv arbetsgivare*

Målet för verksamhetsområdet har inte kunnat uppnås helt då årsmålen för kommunfullmäktiges indikatorer för sjukfrånvaron och frisknärvaro inte har kunnat uppnås. Däremot uppnås årsmålet för medarbetarindex. Nämnden har nått det egna nämndmålet om att sjukfrånvaron ska minska jämfört med 2008. Sjukfrånvaro för 2009 är 8,1 % jämfört med 2008 då var den 9,9 %. Revisionskontoret bedömer att nämnden bedriver ett aktivt arbete för att sjukfrånvaron ska minska. Bland annat har aktiviteter genomförts i form av utbildningsinsatser för både medarbetare och chefer, särskilt riktade insatser för enheter med hög sjukfrånvaro och kartläggning av arbetsförmåga av långtidssjukskrivna i samarbete med företagshälsovården.

Kommunfullmäktiges uppdrag

Kommunfullmäktige uppdrag till stadsdelsnämnderna med nya arrendeavtal mellan Stockholms kommun och koloniträdgårdar och fritidsgårdar inom kommunens gränser. Nämnden har sagt upp de två arrendeavtal som löper ut 2010 och nya avtal kommer att tecknas i januari 2010

Enligt revisionskontorets bedömning arbetar nämnden med kommunfullmäktige uppdrag på ett tillfredsställande sätt.

Efterlevnad av lagar, föreskrifter och riktlinjer

Revisionskontoret bedömer att nämndens verksamhet har bedrivits i enlighet med de lagar, föreskrifter och riktlinjer som reglerar verksamheten.

Domar

Stadsdelsnämnden ska ange i årsredovisningen om nämnden verkställt de domar som efter överklagan till kammarrätten/länsrätten har gått emot nämndens beslut om bistånd. Nämnden redovisar att domar har verkställts. Tjugotvå av domarna avsåg ekonomiskt bistånd, tolv äldreomsorgen, en för stöd och service till personer med funktionsnedsättning.

Ej verkställda beslut enligt SoL och LSS

Bestämmelser om rapporteringsskyldighet av ej verkställda beslut anges i socialtjänstlagen (SoL) samt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Ansvaret för tillsyn av socialtjänsten kommer att från och med 2010 föras över från länsstyrelsen till Socialstyrelsen, där den ska samordnas med tillsynen av hälso- och sjukvården. Till följd av förändringen har nämnden inte lämnat någon rapportering av antalet ej verkställda beslut för kvartal fyra år 2009.

Nämndens årsredovisning anger att det finns tio beslut som ej har kunnat verkställas under året. Samtliga finns inom verksamheten stöd och service till personer med funktionsnedsättning. I två av fallen beror den uteblivna verkställigheten på bristande kommunikation mellan utföraren och beställarenheten, i övriga fall har besluten inte kunnat verkställas på grund av att den enskilde tackat nej till föreslagen utförare. Vid årets slut finns två pågående beslut som inte är verkställda. I båda ärendena har brukaren tackat nej till utförare. Nämndens redovisade uppgifter stämmer överens med rapporteringen till revisorerna.

Lex Sarah och Lex Maria

Under 2009 har sex händelser anmälts enligt Lex Sarah till stadsdelsnämndens sociala delegation enligt socialtjänstlagen om missförhållande i verksamheten. Tre anmälningar inom äldreomsorgen egen regi, två från privata vårdgivare och en inom social omsorg. I samtliga fall har nämnden beslutat att inte anmäla vidare till länsstyrelsen då nödvändiga åtgärder vidtagits utan dröjsmål. En anmälan enligt ex Maria vid vård- omsorgsboende på entreprenad har gjorts till Socialstyrelsen.

Tillsyn

Stadens förskoleinspektörer har inspekterat förskolorna inom ett av nämndens förskoleområden i april 2009. Förskoleinspektörernas bedömning är att det finns bra förutsättningar för förskolorna att utveckla verksamheten vidare utifrån den goda grund som finns. Fler av de utvecklingsområden som föreslås är redan uppmärksammade och åtgärder påbörjade hos förskolorna. De brister som påtalats har åtgärdats och redovisats för nämnden i september 2009. Bl a framgår att likabehandlingsplanen inte är förankrad hos föräldrarna och att målstyrningen i det systematiska kvalitetsarbetet behöver utvecklas.

3 Styrning, uppföljning och kontroll

I detta avsnitt redovisas revisionskontorets bedömning av om nämnden har ett system för styrning, uppföljning och kontroll som säkerställer en ändamålsenlig verksamhet, bidrar till en god ekonomisk hushållning för staden samt ger en tillräcklig säkerhet inom nämndens organisation och verksamhet.

Sammanfattningsvis bedömer revisionskontoret att Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnds styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten är tillräcklig.

3.1 Nämndens styrning och uppföljning under året

Nämndens lednings- och styrdokument

Nämnden följer stadens webbaserade system för planering och uppföljning. Det följer en given struktur för uppföljningen av kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdena med tillhörande indikatorer och aktiviteter.

Revisionskontoret har granskat nämndens verksamhetsplan för år 2009 och gjort bedömningen att nämndens egna mål för verksamhetsområdena ansluter till kommunfullmäktiges mål. Nämnden har fastställt en hel del aktiviteter som ska genomföras för att bidra till att uppnå målen och även fastställt några egna indikatorer. I planen beskrivs också nämndens förvaltningsorganisation och de ekonomiska styr- och fördelningsprinciperna. Nämndens verksamhetsplan är upprättad i enlighet med stadens anvisningar.

Nämnden har följt upp ekonomi och verksamhet och sammanfattat resultatet från uppföljningen i två tertialrapporter och i årsredovisningen. Därutöver har nämnden följt den ekonomiska utvecklingen i månadsrapporter som även innehåller viss information om verksamheten. Tertialrapporterna följer de kommuncentrala anvisningarna för budgetuppföljning.

Årsredovisningen är ett viktigt dokument som sammanfattar nämndens ledning, styrning och kontroll under året. Revisionskontoret bedömer att dokumentet följer kommuncentrala anvisningar och att det utgör ett tillräckligt underlag för att kunna bedöma nämndens verksamhet och ekonomi.

Nämndens uppföljning av ekonomi och verksamhet

Nämnden har lämnat följande ekonomiska prognoser under året.

Mnkr	Tertial- rapport 1	Tertial- rapport 2 (T2)	Bokslut 2009	Avvikelse T2 - bokslut	
Driftbudget					
Verksamhet					
Kostnader	1 588,2	1 591,5	1 598,1	-6,6	-0,4%
Intäkter	211,7	219,3	230,2	10,9	5,0%
Verksamhetens nettokostnader	1 376,5	1 372,2	1 367,9	4,3	0,3%
Avskrivningar	2,5	2,4	2,2	0,2	8,3%
Internräntor	2,6	2,5	2,3	0,2	8,0%
Driftbudgetens nettokostnader	1 381,6	1 377,1	1 372,4	4,7	0,3%
Justerat netto, efter resultatöverföringar	1 381,7	1 374,4	1 378,6	-4,2	-0,3%
Investeringsplan					
Utgifter	13,9	13,7	11,7	2,0	14,6%
Nettoutgifter	13,9	13,7	11,7	2,0	14,6%

Prognossäkerheten i nämndens tertialrapporter har varit god under året Även de skilda verksamhetsområdena har haft en relativt god överensstämmelse mellan prognos och utfall. Nämnden har under året genomfört utbildning för alla enhetschefer och andra nyckelpersoner i syfte att uppnå ökad prognossäkerhet.

Nämnden har följt upp både externa och interna utförare inom äldreomsorgen under hösten 2009 och uppföljningen har anmälts till nämnden i januari 2010. Uppföljningen visar bl a att genomförandeplaner och vårdplaner saknas för en del boende och arbete pågår därför med att utveckla dokumentationen inom flera enheter.

Nämnden har genomfört brukarundersökningar inom samtliga enheter inom sociala omsorgen.

En samlad kvalitetsredovisning för stadsdelens förskolor har redovisats för nämnden och i den samlade analysen framgår bl a att kvalitetsarbetet behöver fördjupas och spridas till fler delar och medarbetare.

3.2 Intern kontroll

Revisionskontoret har granskat nämndens interna kontroll och bedömer att den är tillräcklig. Revisionskontoret anser att det är viktigt med en fortsatt information och stöd till enheterna för att säkerställa en god löpande intern kontroll.

Nämndens system för den interna kontrollen och internkontrollplan

Nämnden har ett dokumenterat system för internkontroll. Det finns en fastställd internkontrollplan för år 2009 som är framtagen utifrån en risk- och väsentlighetsanalys av nämndens väsentliga processer och måluppfyllelse för indikatorer. Alla enheter har genomfört en risk- och väsentlighetsanalys som utgjort en del av underlaget till förvaltningens centrala analys. Vidare har ekonomiavdelningen tillsammans med administrativa avdelningen besökt ett antal enheter för kontroll av rutiner och arbetsätt. Internkontrollplan har genomförts och resultat och åtgärder har sammanfattats i årsredovisningen. Där framgår även uppföljning av åtgärder från internkontrollen 2008 och förbättringsförslag inför kommande uppföljning av planen för intern kontroll.

I det fortsatta arbetet med att utveckla det interna kontrollarbetet kommer bli ett internkontrollnätverk att bildas inom förvaltningen. Revisionskontoret bedömer att nämnden arbetar på ett aktivt sätt för att ytterligare stärka den interna kontrollen.

Stadens arbete med att tillgodose behov och önskemål om bostad för personer med fysisk och psykisk funktionsnedsättning.

Revisionskontoret har följt upp 2003 års granskning av stadens arbete med att tillgodose behov och önskemål om bostad för personer med fysisk och psykisk funktionsnedsättning. Granskningen har dokumenterats i en arbetspromemoria (2009-11-20) som kommunicerats med berörda förvaltningar, däribland Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning.

Granskningen visar generellt att brister och förbättringsområden från 2003 kvarstår. Planering och byggande av särskilda bostäder understiger behovet och de ambitioner som kommunfullmäktige beslutat om. Planeringsprocessen är komplicerad och ställer stora krav på samverkan mellan stadsdelsnämnder, berörda facknämnder och kommunstyrelsen. Processen, framför allt i tidiga faser, har inte fungerat tillfredsställande.

Granskningen visar att stadsdelsnämnd är väl försedda med resurser, kompetens och erfarenhet. Förvaltningen anser att det finns en aktiv planering och betonar vikten av en god kommunikation med berörda byggherrar. Stadsdelsnämnd har dock för perioden 2006-2008 färdigställt avsevärt färre antal speciallägenheter, uttryckt som andel av totala produktionen i stadsdelsområdet, än genomsnittet i

staden. I planen 2009-2014 redovisar stadsdelsnämnden en fortsatt förhållandevis låg planering och en lägre ambition än flertalet övriga stadsdelsnämnder.

Granskning av beslut och delegation

Revisionskontoret har granskat om nämndens delegationsordning och nämndens rutiner för återrapportering av delegationsbeslut är ändamålsenliga samt om nämnden uppfyller den lagstadgade anmälningsplikten enligt kommunallagen 6 kap § 35.

Granskningen visar att nämnden har en aktuell delegationsordning. Det finns rutiner för återrapportering av delegationsbeslut som kan utvecklas genom att de dokumenteras. Nämnden bedöms följa kommunallagen om hur beslut som fattas med stöd av delegation ska anmälas till nämnden.

Barnomsorgsavgifter och uppsägning av plats på grund av obetalda avgifter inom förskolan i Stockholms stad

Revisionskontoret har genomfört en granskning av stadsdelsnämnds handläggning av barnomsorgsavgifter och uppsägning av förskoleplats då familjen har obetalda avgifter inom förskolan. Granskningen har syftat till att bedöma om handläggningen är ändamålsenlig och följer lagar och riktlinjer och om den interna kontrollen är tillräcklig.

Granskningen visade att nämnden inte har genomfört några systematiska kontroller av familjernas inkomster för att säkerställa att avgifterna är korrekta. Nämnden har inte genomfört någon kontroll av obetalda avgifter under mars till och med augusti 2009.

Sammanfattningsvis bedömer revisionskontoret att kontrollerna av inkomsterna i handläggningen av barnomsorgsavgifter inte är tillräckliga och bör förbättras. Det är viktigt att arbetet med den interna kontrollen av de granskade rutinerna kommer igång. Revisionskontoret bedömer vidare att bevakningen av obetalda avgifter bör förbättras.

Kvalitetsarbete inom verksamhetsområdet stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Revisionskontoret har granskat om Hägersten Liljeholmens stadsdelsnämnd bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete inom verksamhetsområdet i enlighet med Socialstyrelsens ledningssystem för kvalitet i socialtjänsten. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för kvalitet i socialtjänsten (SOSFS 2006:11) anger bland annat att ska det finnas en organisatorisk struktur, ett uttalat och tydligt ansvar, dokumenterade rutiner, identifierade processer

samt rutiner för uppföljningar. Granskningen har riktats mot nämndens arbetsformer för att säkerställa god kvalitet i verksamheten.

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier samt intervjuer med avdelningschefen för social omsorg och beställarchefen samt en utförarchef för verksamhetsområdet. Som underlag för att bedöma kvaliteten på nämndens myndighetsutövning och genomförande av insatser har en stickprovsgranskning av dokumentation av enskilda ärenden gjorts både hos beställaren och hos utföraren.

Sammanfattningsvis bedömer revisionskontoret att Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnds inte har ett systematiskt kvalitetsarbete inom verksamhetsområdet. Vissa arbetsprocesser behöver utvecklas ytterligare t ex uppföljningen av den verksamhet som bedrivs i egen regi. Rutiner och arbetssätt behöver dokumenteras ytterligare. Även arbetet med den interna kontrollen bör utvecklas för att säkra att verksamheten följer lagar, föreskrifter och stadens riktlinjer. Granskningen visar dock att ett utvecklingsarbete pågår för att säkra verksamhetens kvalitet och utveckling.

Nämndens nuvarande styrning, uppföljning och kontroll av verksamhetens utveckling och kvalitet sker främst via stadens integrerade ledningssystem ILS. I övrigt är det främst i samband med tillsyner och särskilda verksamhetsuppföljningar av enskilt bedriven verksamhet som nämnden får information om verksamhetens kvalitet. Nämnden har inte fått någon rapport från förvaltningens av särskilda verksamhetsuppföljningar av utförare i egen regi.

Nämnden har under hösten fastställt ett ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete inom social omsorg i enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Utifrån det fastställda ledningssystemet har enheter fått i uppdrag att redovisas sitt systematiska kvalitetsarbete.

Dialogen är en viktig förutsättning för verksamhetens utveckling. Revisionskontoret bedömer att det finns en fungerande dialog både mellan nämnd och förvaltningsledning och mellan förvaltningsledning och verksamhetens nivåer. Dialogen med brukarna sker främst via handikappråd och enhetens brukarråd samt verksamhetens stödpersoner. Nämnden har även under året genomfört brukarundersökningar inom verksamhetsområdet.

Dokumenterade rutiner utgör en viktig del i nämndens kvalitetssystem. Revisionskontoret bedömer att det finns dokumenterade arbetssätt och rutiner för verksamheten vad gäller beställarsidan men att visst arbete återstår för utförarsidan. Granskningen visar att arbete pågår inom utförarenheten med att dokumentera och samordna enhetens rutiner.

Även den interna kontrollen har direkt påverkan på verksamhetens kvalitet. Revisionskontoret bedömer att nämnden bör systematisera arbetet med den interna kontrollen för att säkra att verksamheten följer lagar, föreskrifter och stadens riktlinjer. Granskningen visar att beställarenheten genomfört vissa kontroller medan utförarenheten inte har genomfört några dokumenterade kontroller alls av om enheten uppfyller kraven för god kvalitet och dokumentation.

Dokumentation är en förutsättning för att kunna följa upp och utvärdera kvalitetsarbetet. Revisionskontorets stickprovsgranskning visar att dokumentationen av enskilda ärenden bör förbättras både hos beställarenheten men främst utförarenheten för att säkerställa den enskildes rättssäkerhet. Revisionskontoret konstaterar att stadens dokumentationssystem för utförarna helt nyligen börjat användas. Hittills har dokumentation varit manuell och revisionskontoret notera att den varit mycket knapphändig. Det är viktigt att medarbetarna ges tillräckligt med stöd och vid behov praktisk handledning i datoranvändning för att säkerställa att dokumentation uppfyller ställda krav.

4 Nämndens bokslut och räkenskaper

I detta avsnitt redovisas om nämndens bokslut och delårsrapport är rättvisande samt om räkenskaperna är upprättade i enlighet med den kommunala redovisningslagen, god redovisningssed samt stadens regler och anvisningar.

Sammanfattningsvis bedömer revisionskontoret att Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnds bokslut och räkenskaper för år 2009 är rättvisande.

Maria Lövgren
Enhetschef

Birgitta Lindqvist
Revisor

BILAGA I

Revisionskontorets bedömningskriterier

Bedömning

För avsnitten 2 Nämndens resultat och 3 Styrning uppföljning och kontroll används följande bedömningar:

<i>Tillfredsställande/Tillräcklig</i>	Kriterierna är i allt väsentligt uppfyllda
<i>Inte helt tillfredsställande/</i>	
<i>Inte helt tillräcklig</i>	Brister finns som måste åtgärdas
<i>Oacceptabelt/Oacceptabel</i>	Väsentliga brister finns som måste åtgärdas omgående

För avsnitt 4 Nämndens bokslut och räkenskaper gäller följande bedömningar:

Rättvisande, Inte helt rättvisande eller Inte rättvisande

Nämndens resultat

Bedömningskriterier

Nämnden har uppnått kommunfullmäktiges mål samt följt de beslut, riktlinjer och föreskrifter som gäller för verksamheten. Verksamhetens resultat och resurser står i ett rimligt förhållande till varandra.

- Nämndens resultat följer fullmäktiges beslut om mål, uppdrag och budget.
- Nämnden har inom tilldelat anslag uppfyllt sina mål för verksamheten och uppnått i verksamhetsplanen angiven verksamhet.
- Nämndens verksamhet har bedrivits enligt lagar, föreskrifter, riktlinjer m m.

Styrning, uppföljning och kontroll

Bedömningskriterier

Nämndens system för styrning, uppföljning och kontroll bygger på en helhets-syn på den kommunala verksamheten samt säkerställer en ändamålsenlig verksamhet och bidrar till en god ekonomisk hushållning för staden, liksom en tillräcklig säkerhet inom nämndens organisation och verksamhet.

- Nämnden har ett system för styrning som ger förutsättningar för god ekonomi, effektiv verksamhet och kvalitet.
- Nämnden har en ändamålsenlig organisation med en tydlig fördelning av ansvar och befogenheter.
- Nämndens verksamhetsplan överensstämmer med fullmäktiges beslut om mål, uppdrag och budget. Nämnden har för varje verksamhetsområde fastställt mätbara/uppföljningsbara mål för ekonomi och verksamhet.
- Nämnden följer kontinuerligt och systematiskt upp ekonomi, verksamhet och kvalitet, såväl för verksamhet i egen regi som för sådan som uppdragits åt annan att utföra, analyserar väsentliga avvikelser samt vidtar åtgärder vid behov.
- Nämndens uppföljning ger en rättvisande och tillförlitlig information om ekonomi och verksamhet.
- Nämnden har ett system för intern kontroll för en effektiv och rättssäker verksamhet samt för att förebygga allvarliga fel och skador.

Nämndens bokslut och räkenskaper

Bedömningskriterier

Nämndens redovisning är upprättad i enlighet med lagstiftning och god redovisningssed så att räkenskaperna ger en rättvisande bild av resultat och ställning.

- Nämndens bokslut är rättvisande.
- Nämndens räkenskaper är upprättade i enlighet med den kommunala redovisningslagen, god redovisningssed samt stadens regler och anvisningar.

BILAGA 2

Revisionsrapporter under perioden april 2009 – mars 2010

Samtliga rapporter finns tillgängliga på www.stockholm.se/revision

- 2009:07** Styrning och uppföljning av miljöprogrammet
- 2009:08** Stadshuset – Upprustning av Wallenbergs gård
- 2009:09** Stadens externa kommunikation
- 2009:10** Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämndens interna kontroll av tillståndsgivningen
Uppföljning av tidigare granskning
- 2009:11** Det kommunala uppföljningsansvaret för 16-19-åringar
- 2009:12** Skolans insatser för elever med ofullständiga betyg
- 2009:13** Rektors roll och ansvar
- 2009:14** Är stadens integrerade ledningssystem, ILS, ett effektivt system för ledning, styrning och uppföljning?
- 2009:15** Stadens upphandlingsverksamhet
- 2010:01** Granskning av AB Stadsholmens försäljning av fastigheter till bostadsrättsföreningar
- 2010:02** Vakant
- 2010:03** Öppenvårdsinsatser för barn och unga – Styrning, uppföljning och kontroll
- 2010:04** Jobbtorg Stockholm